

УДК 340.113

Красницька А. В.

канд. юрид. наук, доц. НАВС

МОВА ПРАВА ЯК НЕВІД'ЄМНА ЧАСТИНА ПРАВОВОЇ СИСТЕМИ

Мова права як важливий елемент юридичної техніки є основним засобом викладу правових приписів та передачі правової інформації. На думку М. Д. Голева, мова виступає як основа права, право розглядається як мовне явище, мова – його плоть і кров [1]. Правові норми не можуть існувати інакше, як у визначених мовних формах. За допомогою мови думка законодавця оформлюється й стає придатною для зовнішнього використання. Формуючи в мові державну волю у вигляді правової норми, законодавець мислить за допомогою мови [2, с. 145]. Кожна норма права є думкою правотворця, яка не може існувати без мовного оформлення. Правові поняття і норми можуть вважатися об'єктивно існуючими тільки тоді, коли

набувають форми нормативних висловлювань. Мова є єдиним засобом формулювання правової норми. В основі законодавчої діяльності лежить правотворче мислення, а єдиним способом висловлення думки є мова [2, с. 99]. Необхідно звернути увагу на те, що у сучасних наукових джерелах поняття “мова права” позначається різними термінами: мова права, юридична мова, правова мова, мова правознавства, мова юриспруденції, юридичне мовлення, правове мовлення, мова закону, мова нормативно-правових актів, мова правового тексту, законодавча мова. Мова і право впливають і взаємно збагачують один одного. Право здійснює значний вплив на мову, формує мову права в межах правової системи, сім’ї, концепції, доктрини тощо. Мова і право є соціальними нормативними системами, що виступають регуляторами поведінки індивіда в суспільстві. І право і мова мають ідеальне та матеріальне втілення: мова через мовлення, право – через нормативний правовий акт. Загальним у цих соціальних феноменів є властивості нормативності, ієрархічності та системності. Мова – це носій права, основний засіб передачі правової інформації [3, с. 23]. Мова права як спосіб зовнішнього вираження правових приписів функціонує в процесі правового впливу на суспільні відносини, відображає всі зміни, що виникають у правовій системі суспільства. Мова права поширюється на різноманітні сфери людської діяльності, адже право регулює численні сфери суспільних відносин [2, с. 143]. У праві через мову відбувається вплив на свідомість людей, спонукання їх на вчинення дій відповідно до норм певного закону. Зауважимо, що мова права містить у собі низку відносно самостійних видів: мова нормативно-правових актів; мова підзаконних нормативних правових актів; мова правозастосовних і правореалізаційних актів; мова інтерпретаційних актів; мова міжнародних договорів, декларацій, угод; б) мова правової доктрини; мова юридичної освіти; мова юридичної журналістики.

Таким чином, мова права як матеріальна сторона правових відносин у суспільстві необхідна для конструювання і розуміння права; є інструментом для опису юридичних понять, правових відносин, законодавчої бази, галузей права, судової практики, тлумачення нормативно-правових актів і законопроектів, вирішення проблем юридичного характеру у сфері правової доктрини тощо.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Голев, Н. Д. Юридический аспект языка в лингвистическом освещении. Юрислингвистика – 1: Проблемы и перспективы: межвуз. сб. науч. тр. / под. ред. Н. Д. Голева. – Барнаул, 2000.

2. Красницька, А. В. Юридичні документи: техніка складання, оформлення та редагування [Текст] / А. В. Красницька: посібник. – 2-е вид., доп. і переробл. – К.: Парламент. вид-во, 2006. – 538 с.

3. Красницька, А. В. Мова права як засіб юридичної техніки [Текст] / А. В. Красницька // Освіта, мова та культура у процесі глобальних трансформацій: міжвуз. круглий стіл : зб. матеріалів. – К.: Ін-тут крим.-викон. служби, 2016. – С. 23-25.